

[Hartvig Frisch.]

de Forhold, vi kender fra Merkantilismens Tid. Efter min Mening vil intet være uheldigere, end hvis vi ender i en saadan gold Debat. Hvad man maa ønske, er, at vi alle sammen aabner Øjnene for den faktiske Situation, vi er i, og dèr vil jeg gerne gøre nogle Bemærkninger om Forskydningen i det danske Landbrugs erhvervsmæssige Stilling. Denne Forskydning har nemlig 3 Hovedaarsager. Den ene er Teknikkens Ændring. Vi havde i Frederik den Sjettes Tid, paa de store Landboreformers Tid, 80 000 danske Gaarde. Antallet er opretholdt nogenlunde uændret til vor Tid, men med den Teknik, man havde paa Frederik den Sjettes Tid, var en vis Gaardenhed den naturlige Enhed for en hel Families Liv, samtidig med at der skulde yderligere Ekstraarbejde til at gøre Gaardens Arbejde. Med den nuværende Teknik er disse Gaardenheder fuldkommen ude af den Proportion, de hidtil havde. Man kunde saa sige, at med den nuværende Teknik kan der jo indbringes langt større Indtjening af et saadant Brug end paa Frederik den Sjettes Tid. Det er rigtigt, men man maa erkende, at den yderligere Indtjening gennem fortsatte Arveskifter, hvilken Udstykning i Virkeligheden sker ved Prioriteringen, der nu ligger som en af de store Byrder paa Landbruget, ganske er unddraget selve Landbruget, men det forandrer ikke den Kendsgerning; at selve Teknikken har bevirket den store Forskydning i sidste Aarhundrede. Saa kommer jeg til den næste Hovedaarsag, selve Befolkningsvæksten. Denne Befolkningsvækst er, naar man tager de Aargange, der nu fødes, nedadgaaende, ganske svagt, i hvert Fald nærmest stagnerende, men gaar vi de 20 Aar tilbage i Tiden, der svarer til de Aldersklasser, som nu rykker frem i Erhvervene, var den saa stærkt opadgaaende, at vi for hvert evige Aar har 30 000 flere at faa i Erhverv, skaffe Hus, Boliger o. s. v. Det er dette Problem; Befolkningsstilvæksten; man maa tage i Betragtning, naar vi taler om Arbejdsløsheden, og det er Forklaringen paa, at vi, skønt vi er naaet til en mægtig Stigning i Beskæftigelsen i dette Land under Krisen, alligevel stadig vil staa med den Kendsgerning, at Arbejdsløshedstallet holder sig paa Cifre, som man kan finde betænkelig store. Man burde nu, hver Gang man i Radio eller paa anden Maade oplyser Arbejdsløshedstallet i Danmark, altid tilføje Beskæftigelsestallet, for ellers forvansker man faktisk Billedet af, hvad der i dette Land er ydet gennem den øgede Beskæftigelse. Den tredje Hovedaarsag er Ud-

landets Handelspolitik. Det er Kravene om Indskrænkninger, de Krav, der tvinger Danmark til Selvforsyning. Jeg skal ikke komme dybere ind paa det, alle kender Professor Warmings Udredning. Det betyder, at Landbruget, hvis Udlandet fortsætter, nødvendigvis maa komme ind paa at købe færre Raastoffer og det danske Land i øvrigt maa komme ind paa en ganske anden Industrialisering; der gives nemlig ingen anden Løsning.

I Sammenligning med disse tre Hovedaarsager til Erhvervsforskydningen i Danmark er de andre Ting, der er nævnt i denne Debat, ganske overfladiske. Man nævner for det første Socialreformen. Som om det var Aarsagen til Erhvervsforskydningen. Det er en af disse Bivirkninger, som her kommer til som Virkninger af Grundaarsagen. Med Hensyn til Flugten fra Land til By forholder det sig paa lignende Maade, den er en indirekte Bivirkning af de Virkninger, jeg før omtalte, og endelig Valutakontoret, som man ogsaa har omtalt i denne Forbindelse. Helt ved Siden af er det evig gentagne Raab, som man nu hører, støttet til en Artikel af Dr. polit. Jørgen Pedersen, som fremkom midt under Valgkampen, og som gik ud paa, at man kunde opgøre, at Byerne havde tjent 600 Mill. Kr. paa Landbrugets Bekostning siden 1929, en økonomisk Betragtning, der forekommer mig fuldkommen diletantisk, mærkværdigt nok af den meget dygtige og ansete Økonom. Hvorledes kan man tage et Topaar med Højkonjunkturer og ud fra dette Topaar anstille den Betragtning, at enhver Ændring i Priserne, der følger senere, skal betragtes som noget, der betales af den ene til den anden? Man kunde heroverfor med lige saa stor Ret tale om et Aar som 1925, hvor den danske Industri laa fuldkommen slaaet til Jorden, medens Landbruget havde særdeles gode Tider, og prøve at udregne, hvor meget den Gang de danske Byer maatte betale til det danske Landbrug, for slet ikke at tale om Tiden under Krigen, hvis man vil regne de Priser ud, der den Gang blev taget. Denne Betragtning er uden noget som helst økonomisk Holdepunkt.

Den anden Betragtning, man her fremfører, er den, der gaar ud paa, at Formuetabet paa Landet har været saa stort, at det maa betragtes, som om det er Landbruget, der i denne Periode til Byerne har afgivet de mægtigt store Milliardbeløb, der her tales om. Heroverfor vil jeg gerne fremkomme med nogle enkelte Cifre. Jeg har foranlediget foretaget en Opgørelse af Vurderingerne til Grund- og Ejendoms-